

Πρεσβεία της Ελλάδος στην
Λισσαβόνα
Γραφείο Οικονομικών και
Εμπορικών Υποθέσεων

Δελτίο Οικονομικών και
Επιχειρηματικών Ειδήσεων
Πορτογαλίας Αύγουστος-
Σεπτέμβριος 2012

Α. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

 Ολοκληρώθηκε στις αρχές Σεπτεμβρίου η πέμπτη κατά σειρά **τακτική αξιολόγηση της Τρόικα για την εφαρμογή του προγράμματος Δημοσιονομικής Προσαρμογής της πορτογαλικής οικονομίας**, τα αποτελέσματα της οποίας ανακοίνωσε ο Πορτογάλος Υπουργός Οικονομικών, κ. Vitor Gaspar. Η αξιολόγηση κατέληξε σε έγκριση της εκταμίευσης της έκτης δόσης ύψους 4,3δισ ευρώ και στην αναμενόμενη αναθεώρηση των δημοσιονομικών της πορτογαλικής οικονομίας για τα προσεχή έτη και συγκεκριμένα **αναθεώρηση του στόχου δημοσιονομικού ελλείμματος σε 5% το τρέχον έτος και 4,5% το 2013, έναντι προηγούμενων στόχων 4,5% και 3% αντίστοιχα**, ενώ για το 2014 παραμένει ο στόχος του 2,5%. Σύμφωνα με τον κ. Gaspar, εν λόγω αναθεώρηση κατέστη αναγκαία λόγω της εκτίναξης της ανεργίας και της επιδείνωσης του διεθνούς οικονομικού περιβάλλοντος, ενώ η Πορτογαλία δεν ζήτησε και δεν χρειάζεται πρόσθετη χρηματοοικονομική στήριξη. Επιπλέον, η Τρόικα και η πορτογαλική κυβέρνηση αναμένουν το 2013 ύφεση στην πορτογαλική οικονομία της τάξης του 1%, έναντι προηγούμενης πρόβλεψης για οριακή ανάπτυξη 0,2%, ενώ το τρέχον έτος προβλέπεται ύφεση της τάξης του 3%. Το ποσοστό δημοσίου χρέους προβλέπεται να ανέλθει σε 124% επί του ΑΕΠ το 2013 και να ακολουθήσει καθοδική τάση από το 2014.

Η ανακοίνωση των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης της Τρόικα συνοδεύθηκε από την εξαγγελία από τον Πορτογάλο Υπουργό Οικονομικών νέων μέτρων λιτότητας, ορισμένα εκ των οποίων πρόκειται να εφαρμοσθούν από το τρέχον έτος, προκειμένου να επιτευχθεί ο αναθεωρημένος δημοσιονομικός στόχος ελλείμματος του 5%. Συγκεκριμένα, ήδη από το τρέχον έτος θα αυξηθεί η φορολόγηση των μερισμάτων και των μετοχικών υπεραξιών, ενώ, επίσης, θα επιβληθεί ειδικός φόρος στην μεγάλη ακίνητη περιουσία (άνω του 1 εκ. ευρώ). Για το 2013, ο κ. Gaspar ανακοίνωσε επιπλέον μέτρα που περιλαμβάνουν μείωση του αριθμού των φορολογικών κλιμάκων, με στόχο την αύξηση της φορολόγησης των εισοδημάτων, μείωση των συντάξεων δημοσίου άνω των 1500 ευρώ, από 3,5-10%, αύξηση της φορολόγησης αγαθών πολυτελείας, κλείσιμο ιδρυμάτων που επιδοτούνται από το Κράτος ή κατάργηση των σχετικών επιδοτήσεων, αύξηση της καταβολής κοινωνικών εισφορών των ελεύθερων επαγγελματιών, καθώς και την θέση αυστηρότερων κριτηρίων για την χορήγηση επιδομάτων ανεργίας και άλλων κοινωνικών επιδομάτων. Πέραν των ανωτέρω, προγραμματίζεται,

εξάλλου, η διεύρυνση και επιτάχυνση του προγράμματος ιδιωτικοποιήσεων, και προαναγγέλλεται εντός του τρέχοντος έτους η ιδιωτικοποίηση του κρατικού αερομεταφορέα TAP και της εταιρείας διαχείρισης αεροδρομίων ANA.

Από την σχετική ανακοίνωση της Τρόικα, αναφορικά με την ολοκλήρωση της αξιολόγησης της πορείας της πορτογαλικής οικονομίας, συγκρατείται η θετική αξιολόγηση της πορείας του προγράμματος, η θετική πορεία των εξαγωγών, η πρόοδος όσον αφορά τη λήψη μέτρων αύξησης της ανταγωνιστικότητας και της απασχόλησης, και η διατήρηση του στόχου επιστροφής της Πορτογαλίας στις διεθνείς αγορές εντός του 2013. Παράλληλα, σημείο κλειδί παραμένει για την Τρόικα η περαιτέρω πρόοδος στις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις και η διατήρηση ευρείας πολιτικής και κοινωνικής στήριξης του προγράμματος.

 Σύμφωνα με στοιχεία του ισοζυγίου πληρωμών της Κρατικής Στατιστικής Υπηρεσίας Πορτογαλίας, α' 7μήνου 2012, το **ισοζύγιο αγαθών και υπηρεσιών** της Πορτογαλίας διαρκώς συρρικνώνεται και το έλλειμμα τείνει να γίνει μηδενικό. Συγκεκριμένα, το α' 7μηνο 2012, το έλλειμμα περιορίστηκε σε 16 εκ. ευρώ, ενώ σημειώνεται ότι η Πορτογαλία δεν έχει ισορροπήσει το ισοζύγιο αγαθών και υπηρεσιών της εδώ και 70 έτη. Εν λόγω επίδοση οφείλεται στην αντικατάσταση των εισαγωγών από τοπικά προϊόντα, καθώς και την αύξηση των εξαγωγών, το ποσοστό των οποίων επί του ΑΕΠ ανήλθε από 35 σε 37%. Σημειώνεται ότι η αύξηση των εξαγωγών αφορά ως επί το πλείστον μη κοινοτικές χώρες (+22,2%).

 Υπό την πίεση, κυρίως, των **ογκωδών διαδηλώσεων διαμαρτυρίας** που έλαβαν χώρα τον περασμένο Σεπτέμβριο στην Λισσαβόνα και σε πολλές άλλες πόλεις στην Πορτογαλία, αλλά και των ρωγμών που τα προσφάτως ανακοινωθέντα νέα μέτρα αusterής δημοσιονομικής λιτότητας προκάλεσαν στον κυβερνητικό συνασπισμό, ο Πρωθυπουργός κ. Passos Coelho δεσμεύτηκε να επανεξετάσει την δέσμη των νέων μέτρων, ειδικότερα να αναζητήσει εναλλακτικές διόδους μείωσης του δημοσιονομικού ελλείμματος, **αποσύροντας το ανακοινωθέν μέτρο αύξησης των κοινωνικών εισφορών των εργαζομένων από 11 σε 18%** σε συνδυασμό με την ταυτόχρονη μείωση των εργοδοτικών εισφορών από 23 σε 18%.

 Σύμφωνα με στοιχεία **εκτέλεσης του προϋπολογισμού του πρώτου επταμήνου 2012**, τα φορολογικά έσοδα μειώθηκαν κατά 3,5%, σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο 2011, έναντι πρόβλεψης του κρατικού προϋπολογισμού για αύξηση κατά 2,6% στο σύνολο του έτους. Υπενθυμίζεται ότι έως τα τέλη του Μαΐου η παρέκκλιση από τον τεθέντα στόχο ανέρχονταν στο 0,5% του ΑΕΠ (περί τα 840 εκ. ευρώ), ενώ η διατήρηση του ίδιου πτωτικού ρυθμού είσπραξης των εσόδων υπολογίζεται ότι θα προκαλέσει συνολική απώλεια περίπου 2,1 δις. ευρώ έως το τέλος του έτους. Ειδικότερα, τα έσοδα από την έμμεση φορολογία εμφάνισαν μείωση 1,1% (έναντι πρόβλεψης αύξησης 11,6%), οφειλόμενη κυρίως σε μειωμένες εισπράξεις από τον φόρο σε καύσιμα και σε I.X..

Όσον αφορά τα ασφαλιστικά ταμεία, μειωμένες εμφανίζονται οι εισπράξεις από ασφαλιστικές εισφορές (7,56 δις ευρώ, με τις προβλεπόμενες δαπάνες για την πληρωμή των συντάξεων να ανέρχονται στα 8,2 δις. ευρώ) και αυξημένες οι δαπάνες για επιδόματα ανεργίας (+22,6% έναντι πρόβλεψης +3,8%), με αποτέλεσμα απώλειες που ανέρχονται στα 620 εκ. ευρώ. Και μείωση των αποθεματικών των ασφαλιστικών ταμείων κατά 54%, με το διαθέσιμο υπόλοιπο πλέον να ανέρχεται στα 139,6 εκ. ευρώ.

Αντιθέτως, θετικά είναι τα στοιχεία που προέρχονται από πλευράς των δαπανών, αφού τόσο οι δαπάνες για την μισθοδοσία προσωπικού της κεντρικής κυβέρνησης και των ασφαλιστικών ταμείων (-16% έναντι πρόβλεψης -7,6%) όσο και οι δαπάνες για την πληρωμή τόκων (+17,3% αντί του προβλεπόμενου +39,6%) εμφανίστηκαν σημαντικά μειωμένες.

Σύμφωνα δε με τελευταία διαθέσιμα επίσημα στοιχεία, το **έλλειμμα του προϋπολογισμού ανήλθε κατά το α' 6μηνο 2012 σε 6,8%**, έναντι αναθεωρημένης πρόβλεψης 5% για το 2012.

 Παραμένει αρνητική εις βάρος της Ελλάδας η εξέλιξη του διμερούς εμπορικού ισοζυγίου Ελλάδος-Πορτογαλίας και κατά το α' επτάμηνο 2012. Οι ελληνικές εξαγωγές στην Πορτογαλία συρρικνώθηκαν κατά 13,17%, ενώ οι εισαγωγές μας από την Πορτογαλία σχεδόν τριπλασιάστηκαν (+195%), με αποτέλεσμα έλλειμμα εις βάρος της χώρας μας ύψους 116 εκ. ευρώ. Κατά το α' 7μηνο 2012, οι συνολικές πορτογαλικές εξαγωγές αγαθών αυξήθηκαν κατά 8,87%, ενώ την ίδια περίοδο οι πορτογαλικές εισαγωγές μειώθηκαν κατά 5,65%.

Β. ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

 Το Υπουργικό Συμβούλιο της Πορτογαλίας αποφάσισε την **ιδιωτικοποίηση του κρατικού αερομεταφορέα TAP**, η οποία εξάλλου προαναγγέλλεται από το 2011. Σύμφωνα με εν λόγω απόφαση, μετοχικό κεφάλαιο της TAP θα μεταβιβασθεί σε έναν ή περισσότερους επενδυτές, ωστόσο μόνο ποσοστό έως 40% αυτού μπορεί να εκχωρηθεί σε εταιρείες εκτός Ε.Ε. Σύμφωνα με τοπικά δημοσιεύματα έχουν ήδη υποβληθεί στην πορτογαλική κυβέρνηση τρεις μη δεσμευτικές προσφορές, εκ των οποίων έχει δημοσιοποιηθεί μόνο η προσφορά του Κολομβιανού German Efromovich, ιδιοκτήτη της AVIANCA TACA. Μεταξύ των αεροπορικών εταιρειών που έχουν επίσης εκδηλώσει ενδιαφέρον για την TAP συγκαταλέγονται ο όμιλος IAG (British Airways&Iberia), η Lufthansa, καθώς και η μεγαλύτερη αεροπορική εταιρεία της Λατινικής Αμερικής LATAM, οποία προέκυψε από συγχώνευση της χιλιανής LAN, της βραζιλιανής TAM και της κολομβιανής AVIANCA. Σύμφωνα με πληροφορίες, επίσης ενδιαφέρονται για την TAP η Turkish Airways και η Qatar Airlines. Η πορτογαλική κυβέρνηση αποφάσισε την ιδιωτικοποίηση και της κερδοφόρου TAP SGPS (υπηρεσίες αέρος και γραφεία συντήρησης/επισκευών), προκειμένου να ενισχύσει την ελκυστικότητα της TAP, η συμφωνία για την πώληση της οποίας αναμένεται να κλείσει έως το τέλος τρέχοντος έτους. Σημειώνεται ότι η TAP έχει συνολικό χρέος ύψους 1,2δισ ευρώ, ενώ, σύμφωνα με τοπικά δημοσιεύματα, η πώλησή της μαζί με την πώληση της ANA (διαχείριση αεροδρομίων) αναμένεται να εισφέρει στο πορτογαλικό δημόσιο 1,5δισ ευρώ.

 Σύμφωνα με μελέτη του Παρατηρητηρίου Οικονομίας και Καταπολέμησης της Απάτης του Πανεπιστημίου του Πόρτο, η **παραοικονομία διευρύνθηκε σε ποσοστό 25,4%** επί του ΑΕΠ, έναντι 24,8% το 2011. Σύμφωνα με την εν λόγω έρευνα, στην ιδανική περίπτωση μηδενικής παραοικονομίας, η πορτογαλική οικονομία θα είχε επιτύχει το 2011 πλεόνασμα της τάξης του 0,7%, με μέση φορολόγηση 20%.

 Ο κρατικός αερομεταφορέας TAP Portugal **διέκοψε την απευθείας αεροπορική σύνδεση Λισσαβόνα-Αθήνα-Λισσαβόνα**, που ήταν και η μοναδική απευθείας αεροπορική σύνδεση των δυο χωρών και η οποία εκτελείτο από τον Ιούλιο 2011. Ανωτέρω εξέλιξη εντάσσεται στο πλαίσιο αναδιοργάνωσης των αεροπορικών γραμμών από την ANA (κρατική εταιρεία διαχείρισης αεροπορικού δικτύου), η οποία κατά το 2011 διέκοψε συνολικά 22 γραμμές και εγκαινίασε νέες 29 τακτικές αεροπορικές συνδέσεις, μεταξύ των οποίων και η γραμμή Λισσαβόνα-Ντουμπάι, που είναι η μοναδική απευθείας σύνδεση της Πορτογαλίας με την Μέση Ανατολή.

 Ολοκληρώθηκαν οι εργασίες **επέκτασης του τερματικών εγκαταστάσεων υγροποιημένου φυσικού αερίου του λιμένα Sines**, στην Νότια Πορτογαλία, οι οποίες είχαν ξεκινήσει από το 2009, αυξάνοντας την χωρητικότητά του κατά 62,5%. Ανωτέρω επένδυση, συνολικού ύψους περίπου 200 εκ. ευρώ, επαναπροσδιορίζει την ενεργειακή επάρκεια και ασφάλεια της Πορτογαλίας, με την κατασκευή νέας, τρίτης δεξαμενής αποθήκευσης φυσικού αερίου, νέα συστήματα νερού και την κατασκευή τρίτου τερματικού σταθμού φορτοεκφόρτωσης βυτιοφόρων.

Σύμφωνα με δηλώσεις του Προέδρου της REN, εταιρείας διαχείρισης και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου, η ολοκλήρωση του εν λόγω επενδυτικού σχεδίου θα συμβάλει στην δημιουργία διαμετακομιστικού κέντρου φυσικού αερίου στην Ιβηρική Χερσόνησο, το οποίο φιλοδοξεί να αποτελέσει την πύλη εισόδου φυσικού αερίου στην Ευρώπη.

Σημειώνεται ότι ποσοστό 56% του φυσικού αερίου που καταναλώνεται στην Πορτογαλία διακινείται μέσω του λιμένα του Sines, ο οποίος πλέον είναι προσπελάσιμος σε μεγαλύτερα πλοία και περισσότερους προμηθευτές, γεγονός που αναμένεται να αυξήσει τον ανταγωνισμό και να ωφελήσει τους καταναλωτές μέσω της μείωσης των τιμών.

 Με στόχο την εξοικονόμηση κρατικών πόρων, η πορτογαλική κυβέρνηση προχώρησε στην ολοκλήρωση της πρώτης αναδιαπραγμάτευσης σύμβασης δημοσίου-ιδιωτικού δικαίου, και συγκεκριμένα της σύμβασης εκτέλεσης μέρους οδικού δικτύου που είχε υπογραφεί ανάμεσα στην κρατική εταιρεία οδοποιίας Estradas de Portugal και την κοινοπραξία Ascendi. Οι δυο πλευρές υπέγραψαν μνημόνιο κατανόησης, οποίο μεταβάλλει τους όρους της σύμβασης, μέσω ακύρωσης υποέργων κατασκευής οδικών αξόνων και μείωσης κόστους συντήρησης αυτών, και εξοικονομεί για το πορτογαλικό δημόσιο 485 εκ. ευρώ, στα οποία αναμένεται να προστεθούν άλλα 70 εκ. ευρώ έως το τέλος τρέχοντος έτους.

Ανωτέρω πρόκειται για την πρώτη από τις επτά συμβάσεις που προτίθεται να θέσει υπό αναδιαπραγμάτευση η πορτογαλική κυβέρνηση, η αναθεώρηση των οποίων αναμένεται να ολοκληρωθεί, σύμφωνα με τον Πορτογάλο Υφυπουργό Δημοσίων Έργων, κ. Sergio Monteiro, στις προσεχείς δυο εβδομάδες. Εν συνεχεία, η πορτογαλική κυβέρνηση σκοπεύει να επαναδιαπραγματευθεί τις συμβάσεις παραχώρησης εκμετάλλευσης διοδίων, μειώνοντας τις υποχρεώσεις του δημοσίου κατά 30% (240 εκ. ευρώ). Σημειώνεται δε ότι οι υποχρεώσεις που απορρέουν για το πορτογαλικό δημόσιο από συμβάσεις παραχώρησης εκμετάλλευσης διοδίων ανέρχονται σε 3,3 δις ευρώ για την τετραετία 2011-2014.